

УДК 346.91

DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v6.2024.22>**О. Ярмоленко,**

кандидат юридичних наук,

докторант

Донецького державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ ЯК КРЕДИТОРА У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО

Постановка проблеми. Актуальність дослідження обґрунтовується сучасними викликами, що стоять перед правовою системою та економікою України. Ефективне функціонування інституту банкрутства має важливе значення для економічної стабільності та збереження прав учасників господарських відносин. Участь органів Державної податкової служби України (далі – ДПС) як кредитора у таких справах є одним із ключових аспектів захисту державних інтересів, адже це впливає на здійснення економічної діяльності в Україні, формування державного бюджету та дотримання фіскальної дисципліни. Також щодо проблематики зазначеної теми свідчать наступні фактори: по-перше, органи ДПС, володіючи широкими повноваженнями, можуть впливати на процес розгляду справи про банкрутство, інколи з метою реалізації власних інтересів без врахування інтересів інших кредиторів або боржника; по-друге, судова практика у справах, де ДПС виступає кредитором, є неоднорідною, що створює правову невизначеність і ускладнює прогнозування результатів справи; по-третє, у багатьох випадках ДПС використовує статус кредитора для максимального погашення податкової заборгованості, інколи ставлячи під загрозу можливість подальшого функціонування боржника. Тому необхідність дослідження участі ДПС як кредитора у справі про банкрутство не викликає сумнівів.

Аналіз досліджень і публікацій. Теоретичну основу дослідження склали праці таких видатних вчених, які займалися питаннями банкрутства як: В. Е. Беляневич, О. А. Беляневич, І. А. Бутирська, А. А. Бутирський, Л. І. Грабован, Б. В. Дерев'янку, В. В. Джунь, В. В. Дутка, С. В. Жуков, Ю. В. Кабенюк, Я. О. Левшина, Л. М. Ніколенко, О. П. Подцерковний, Б. М. Поляков, Р. Б. Поляков, П. Д. Пригуза, В. В. Радзивілюк, В. В. Резнікова, Т. В. Степанова, В. С. Щербина та інші. Разом з тим питання участі органів ДПС у справах про банкрутство не отримали належної уваги з боку науковців.

Таким чином, **метою даної статті** є дослідження особливостей участі ДПС як кредитора у справі про банкрутство в сучасний період.

Результати дослідження. Кодекс України з процедур банкрутства (далі – КУзПБ) зазначає, що кредитором може бути контролюючий орган, уповноважений відповідно до Податкового кодексу України (далі – ПКУ) здійснювати заходи щодо забезпечення погашення податкового боргу та недоїмки зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у межах своїх повноважень [1]. ПКУ у пп. 41.1.1. п. 41.1 ст. 41 визначає, контролюючими органами є податкові органи (центрального орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, його

територіальні органи) – щодо дотримання законодавства з питань оподаткування (крім випадків, визначених пп. 41.1.2 п. 41.1 цієї статті), законодавства з питань сплати єдиного внеску, а також щодо дотримання іншого законодавства, контроль за виконанням якого покладено на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, чи його територіальні органи. Стаття 20 ПКУ у п. 20.1.39. підкреслює, що контролюючі органи, визначені п. 41.1.1 п. 41.1 ст. 41 ПКУ, мають право звертатися до суду із заявами щодо порушення справ про банкрутство [2].

У судовій практиці виникло питання стосовно участі у справі Головного управління ДПС в області як кредитора у зв'язку з відсутністю статусу юридичної особи. Згідно із положеннями ч. ч. 2, 3 ст. 21-1 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» територіальні органи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, визначені ч. 1 цієї статті, утворюються без статусу юридичної особи та є органами державної влади, можуть мати окремий баланс, рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, печатку та бланк зі своїм найменуванням та із зображенням Державного Герба України. Положення про такий територіальний орган затверджуються керівником відповідного центрального органу виконавчої влади за погодженням з міністром, який спрямовує та координує діяльність відповідного центрального органу виконавчої влади [3].

За приписами ч. ч. 1, 2 ст. 52 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) у разі припинення юридичної особи шляхом реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення), заміни кредитора чи боржника в зобов'язанні, а також в інших випадках заміни особи у відносинах, щодо яких виник

спір, суд залучає до участі у справі правонаступника відповідного учасника справи на будь-якій стадії судового процесу. Усі дії, вчинені в судовому процесі до вступу у справу правонаступника, обов'язкові для нього так само, як вони були обов'язкові для особи, яку він замінив [4].

Правонаступництво у сфері управлінської діяльності органів державної влади (публічне правонаступництво) передбачає повне або часткове передання (набуття) адміністративної компетенції одного суб'єкта владних повноважень (суб'єкта публічної адміністрації) до іншого або внаслідок припинення первісного суб'єкта, або внаслідок повного чи часткового припинення його адміністративної компетенції [5].

З аналізу законодавства можна визначити, що повноваження і функції контролюючих органів визначаються спеціальними нормативними актами, а саме: ПКУ, Митним кодексом України та законами України.

Територіальні органи ДПС було ліквідовано як юридичні особи публічного права на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 893 «Деякі питання територіальних органів Державної податкової служби» (далі – Постанова № 893). Але, було визначено, що територіальні органи ДПС продовжують здійснювати свої повноваження та функції незважаючи на ліквідацію до утворення ДПС територіальних органів та прийняття рішення про можливість забезпечення здійснення такими органами повноважень та функцій територіальних органів, що ліквідуються. ДПС може ухвалити таке рішення після здійснення заходів, пов'язаних із внесенням до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань даних про територіальні органи ДПС, що будуть утворені, як відокремлені підрозділи юридичної особи публічного права згідно Постанові № 893. Права та

обов'язки територіальних органів ДПС, що ліквідуються, переходять ДПС та її територіальним органам у межах, визначених положеннями про Державну податкову службу та її територіальні органи (п. 3 Постанови № 893) [6].

Державна податкова служба України затвердила наказ від 30.09.2020 № 529 «Про утворення територіальних органів Державної податкової служби» (далі – Наказ № 529) на підставі якого було утворено як відокремлені підрозділи ДПС територіальні органи за переліком згідно з додатком. Можливість з 01.01.2021 р. забезпечення здійснення новоствореними територіальними органами повноважень та функцій територіальних органів, що ліквідуються, була передбачена відповідним наказом від 24.12.2020 р. № 755 [7]. Також наказ наголошував, що кожен територіальний орган ДПС, утворений як її відокремлений підрозділ, є правонаступником майна, прав та обов'язків відповідного територіального органу ДПС, що ліквідується [8].

Згідно з ч.1 ст. 56 ГПК України сторона, третя особа, а також особа, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи, може брати участь в судовому процесі особисто (самопредставництво) та (або) через представника. Держава бере участь у справі через відповідний орган державної влади відповідно до його компетенції, від імені якого діє його керівник, інша уповноважена особа відповідно до закону, статуту, положення, трудового договору (контракту) (самопредставництво органу державної влади) або через представника (ч. 4 ст. 56 ГПК України) [4].

Щодо самопредставництва у судах, то такі повноваження накладалися на начальника ГУ ДПС, а також без окремого доручення Голови ДПС та начальника ГУ ДПС через їхніх заступників, державних службовців підрозділів до функціональних повно-

важень яких належить представництво в судах інтересів ГУ ДПС відповідно до положень про такі підрозділи, які забезпечують самопредставництво інтересів ДПС та ГУ ДПС в судах без окремого доручення Голови ДПС та начальника ГУ ДПС. Тобто, територіальний орган ДПС з метою організації своєї діяльності забезпечує самопредставництво ДПС та ГУ ДПС у судах самостійно.

Таким чином, можна констатувати, що з 01.01.2021 р. відбулося фактичне (компетенційне) процесуальне правонаступництво, за яким компетенція від ліквідованого територіального органу ДПС як юридичної особи публічного права була передана до територіального органу ДПС як відокремленого підрозділу ДПС України. Даний факт в господарському суді Луганської області був потверджений Положенням про Головне управління ДПС України у Луганській області, затверджене наказом Державної податкової служби України від 12.11.2020 р. № 643 та доданими до заяви копіями документів, які підтверджують факт правонаступництва. Суд підкреслив, що відповідно до приписів ст. 43 КУзПБ та ст. 52 ГПК України у разі припинення юридичної особи шляхом реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення), заміни кредитора чи боржника в зобов'язанні, а також в інших випадках заміни особи у відносинах, щодо яких виник спір, суд залучає до участі у справі правонаступника відповідного учасника справи на будь-якій стадії судового процесу. Усі дії, вчинені в судовому процесі до вступу у справу правонаступника, обов'язкові для нього так само, як вони були обов'язкові для особи, яку правонаступник змінив [5].

Такого ж висновку дійшов Касаційний господарський суд, скасовуючи попереднє рішення у справі від 31 серпня 2022 року № 921/574/20. Він зазначив, що відокремлений підрозділ ДПС України, хоч і утворений

без статусу юридичної особи, однак є органом державної влади (податковим органом, органом стягнення) може бути стороною в судовому процесі [9].

У науковій літературі була висказана думка, що віднесення податкових органів до переліку кредиторів допоможе уникнути дублювання законодавчих норм, які встановлюють однакові вимоги як до заяви кредитора, так і до заяви податкових органів та уніфікувати законодавство стосовно кредиторів незалежно від правового статусу. Таким чином, прирівнювання податкових органів, які здійснюють контроль за правильністю та своєчасністю справляння обов'язкових платежів, до кредиторів можна визнати як прийому законодавчої техніки, який використовує законотворець з метою спрощення термінології, тобто з метою реальної реалізації законодавчих норм [10] та виконання не тільки принципів змагальності, рівності та оперативного розгляду справи, а також дотримання принципу верховенства права.

Будь-які ж права і обов'язки кредитора стосовно боржника у справі про банкрутство засвідчуються відповідними документами про право вимоги чи про зобов'язання. Згідно із абз. 5 ч. 1 ст. 1, абз. 1 ч. 1 і абз. 9 ч. 3 ст. 45 КУзПБ «грошове зобов'язання – зобов'язання боржника сплатити кредитору певну грошову суму відповідно до цивільно-правового правочину (договору) та на інших підставах, передбачених законодавством України; до грошових зобов'язань належать також зобов'язання щодо сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне та інше соціальне страхування»; таке зобов'язання має підтверджуватися документами, що підтверджують грошові вимоги до боржника [1].

Таким чином, податковий орган, до якого відносять центральний орган виконавчої влади, що реалізує дер-

жавну податкову політику, та його територіальні органи, базує своє право грошової вимоги до боржника на його зобов'язанні сплатити кредитору, а саме державі певну грошову суму, що підтверджується відповідними документами.

Податковий борг визначається у пп. 14.1.175 п. 14.1 ст. 14 ПКУ як сума грошового зобов'язання (з урахуванням штрафних санкцій за їх наявності), самостійно узгодженого платником податків або узгодженого в порядку оскарження, але не сплаченого в установленій строк, а також пеня, нарахована на суму такого грошового зобов'язання. До переліку боржників входять платники податків – юридичні та фізичні особи – підприємці, які станом на перше число поточного місяця мають податковий борг у значенні, наведеному в ст. 14 ПКУ [2]. Передумовою виникнення податкового боргу є наявність та несвоєчасна сплата узгодженого податкового зобов'язання [11]. Саме несвоєчасна сплата або взагалі ігнорування платником спричинює виникнення податкового боргу [12]. З моменту закінчення строку на сплату платником податку узгодженого грошового зобов'язання, таке зобов'язання набуває статусу податкового боргу [10].

Отже, при визначенні статусу кредиторських вимог у справі про банкрутство суд враховує насамперед момент виникнення вимоги, а не строк її виконання. Таким чином, вимоги кредиторів, які виникли до порушення провадження у справі про банкрутство, є конкурсними незалежно від строку виконання грошових зобов'язань боржника [13]. Але у той же час, неузгодженість суми грошового зобов'язання не означає, що зобов'язання не існує або воно може не враховуватися при зверненні із заявою про визнання кредиторських вимог.

Відповідно до ч. 2 ст. 47 КУзПБ у попередньому засіданні господар-

ський суд розглядає всі вимоги кредиторів, у тому числі щодо яких були заперечення боржника або розпорядника майна. На підставі ст. 45 КУзПБ за результатами розгляду зазначених заяв господарський суд постановляє ухвалу про визнання чи відхилення (повністю або частково) вимог таких кредиторів. Ухвала є підставою для внесення відомостей про таких кредиторів до реєстру вимог кредиторів [1]. Слід підкреслити, що законодавство не містить будь-яких спеціальних приписів щодо кредиторських вимог податкового органу про сплату податків, зборів (обов'язкових платежів), страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне та інше соціальне страхування.

Таким чином, з аналізу судової практики можна визначити, для господарського суду існує обов'язок розглянути всі вимоги та заперечення, що подані кредитором і боржником на підставі наданих документів, оцінити їх правомірність незалежно від наявності в суді спору щодо неузгодженого податкового зобов'язання, з якого сформована кредиторська вимога податкового органу. Податковий орган аналогічно іншим конкурсним кредиторам надає до господарського суду вимоги до боржника щодо його грошових зобов'язань по сплаті податків і зборів, які виникли до дня відкриття провадження (проваджень) у справі про банкрутство разом з документами, що підтверджують зазначені зобов'язання [14].

Заява з вимогами кредитора при подачі її до суду, повинна бути оплачена судовим збором, розмір якого визначений у ст. 4 Закону України «Про судовий збір». Верховний Суд підкреслив, що вимога про сплату судового збору за подання заяви з кредиторськими вимогами поширюється і на контролюючі (податкові органи) [16].

Щодо участі податкового органу в апеляційному провадженні, то у судовій практиці виникають

наступні питання. Так у справі № 910/7357/20 головне управління ДПС у Києві звернулося до апеляційного господарського суду з апеляційною скаргою, в якій просило закрити провадження у справі [16]. Частина 1 ст. 254 ГПК України визначає коло осіб, які наділені процесуальним правом на апеляційне оскарження судового рішення, а саме: учасники справи, а також особи, які участі у справі не брали, але судові рішення прийнято щодо їх прав, інтересів та/або обов'язків [4]. Коло осіб, які мають право оскаржити судові рішення у справі про банкрутство, звужено до учасників такої справи задля попередження необґрунтованого втручання інших осіб, які не є учасниками справи, у хід процедури банкрутства [17]. Ця правова позиція не має законодавчого відтворення ані в ГПК України, ані в КУзПБ, однак є усталеною під час перегляду справ про банкрутство та викладена суддями судової палати з розгляду справ про банкрутство Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду, зокрема, у постановках від 07.07.2020р. у справі № Б-39/27-09, від 11.06.2020 р. у справі № 16/3206/17, від 03.06.2020 р. у справі № 910/18031/14, від 19.05.2020 р. у справі № 908/2332/19, від 03.03.2020р. у справі № 904/7965/16, від 20.02.2019 р. у справі № 5005/2329/2011, від 16.01.2020 р. у справі № 911/5186/14 [18].

Верховний Суд зазначив, що у зв'язку з тим, що ГУ ДПС у Києві з заявою про визнання грошових вимог до боржника до суду не зверталось, відповідні вимоги до реєстру вимог кредиторів не включались та не визнавались, отже, скаржник не має статусу конкурсного кредитора. Верховний Суд звернув також увагу на те, що відповідно до правової позиції Верховного Суду у складі колегії суддів об'єднаної палати Касаційного господарського суду, викладеної у постанові від 15.05.2020 р. у справі

№ 904/897/19, за приписами процесуального законодавства судового рішення, оскаржуване особою, яка не брала участь у справі, має безпосередньо стосуватися прав та обов'язків цієї особи, що впливають зі сформульованого у п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод положення про право кожного на справедливий судовий розгляд при визначенні його цивільних прав і обов'язків. Якщо скаржник лише зазначає про те, що оскаржуване рішення може вплинути на його права, інтереси та/або обов'язки, або лише зазначає (констатує), що рішенням вирішено про його права, обов'язки чи інтереси, такі посилання, виходячи з наведеного, не можуть бути достатньою та належною підставою для розгляду, зокрема, апеляційної (касаційної) скарги. У такому випадку, особа повинна доказати, що оскаржуване судово рішення впливає на її права, інтереси та/або обов'язки, і такий зв'язок є очевидний та безумовний, а не ймовірний. Тобто, скаржник чітко вказує у скарзі, в якій частині оскаржуваного ним судового рішення (мотивувальній чи резолютивній) вказано про його права, інтереси чи обов'язки та розкриває їх сутність. Таким чином, Верховний Суд вказав, що наслідки визнання боржника банкрутом, в т.ч. щодо відсутності обов'язку зі сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), котрі нараховані після моменту визнання його банкрутом, не означають безпосереднього та безумовного впливу такої постанови на права, інтереси чи обов'язки контролюючого органу, а отже, не дають такому органу безумовного права на апеляційне оскарження постанови місцевого господарського суду. Таким чином, ГУ ДПС у Києві не має статусу сторони чи учасника у справі про банкрутство, тому що оскаржуваною постановою про визнання боржника банкрутом не вирішувались питання про права та інтереси та/або обов'язки скаржника,

тому ГУ ДПС у Києві, не наділено правом на апеляційне оскарження у цій справі постанови про визнання боржника банкрутом [16]. Але така позиція порушує положення щодо права на забезпечення погашення податкового боргу та недоїмки, що негативно впливає на фіскальну політику держави. Тому при зверненні з апеляційною скаргою податкові органи повинні чітко вказувати які права, інтереси або обов'язки було визначені у судовому рішенні і обґрунтовувати в чому полягає їх порушення.

Слід наголосити на прогалинах у законодавстві стосовно узгодженості податкових зобов'язань як кредиторських вимог, які може податковий орган заявляти в процедурі банкрутства, а також на строки розгляду справ, які впливають на платоспроможність і на подальшу заборгованість, що для держави в сучасних умовах є значною [19]. Вирішення зазначених проблем може сприяти розвитку принципу концентрації.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що участь органів ДПС як кредитора у справах про банкрутство є важливим аспектом забезпечення державних інтересів, особливо в частині погашення податкової заборгованості та дотримання фінансової дисципліни. Податковий орган, як і інші конкурсні кредитори, повинен подавати до господарського суду кредиторські вимоги разом із документами, що підтверджують грошові зобов'язання боржника. Суд, у свою чергу, оцінює правомірність цих вимог та включає їх до реєстру кредиторів. Пропонується передбачити можливість звільнення податкових органів від сплати судового збору у випадках подання заяви з кредиторськими вимогами до боржника шляхом внесення змін до ст. 4 Закону України «Про судовий збір», що сприятиме ефективнішій реалізації державних інтересів.

Участь органів ДПС у процедурах банкрутства забезпечує рівновагу

інтересів держави, кредиторів і боржників, сприяючи стабільності правової системи та економіки України.

У статті досліджується участь органів Державної податкової служби України як кредитора у справі про банкрутство.

Підкреслено, що участь органів Державної податкової служби України у справах про банкрутство як кредитора є важливим інструментом захисту державних інтересів, оскільки сприяє дотриманню фіскальної дисципліни та забезпечує поповнення державного бюджету. Однак правове регулювання статусу Державної податкової служби України у процесах банкрутства потребує удосконалення через суперечності у законодавстві, правову невизначеність щодо повноважень територіальних органів без статусу юридичної особи та відсутність окремих спеціальних норм, які враховували б специфіку участі податкових органів у таких процесах. Удосконалення зазначених аспектів законодавства дозволить не лише підвищити ефективність участі Державної податкової служби України у процесах банкрутства, але й забезпечити рівновагу інтересів держави, кредиторів і боржників, сприяючи стабільності правової системи та економіки України.

Зазначено, що податковий орган, як і інші конкурсні кредитори, повинен подавати до господарського суду кредиторські вимоги разом із документами, що підтверджують грошові зобов'язання боржника. Суд, у свою чергу, оцінює правомірність цих вимог та включає їх до реєстру кредиторів.

Пропонується передбачити можливість звільнення податкових органів від сплати судового збору у випадках подання заяви з кредиторськими вимогами до боржника шляхом внесення змін до ст. 4

Закону України «Про судовий збір», що сприятиме ефективнішій реалізації державних інтересів.

З аналізу судової практики зроблений висновок, що територіальні органи Державної податкової служби України, попри відсутність статусу юридичної особи, визнані судами як суб'єкти, що можуть виступати кредиторами у справах про банкрутство. Це забезпечує їх право брати участь у судовому процесі, подавати вимоги та представляти державу.

Доведено, що при визначенні статусу кредиторських вимог у справі про банкрутство має враховуватися насамперед момент виникнення вимоги, а не строк її виконання, відтак вимоги кредиторів, які виникли до порушення провадження у справі про банкрутство, є конкурсними незалежно від строку виконання грошових зобов'язань боржника.

Ключові слова: банкрутство, кредитор, Державна податкова служба України, податкові органи, боржник.

Iarmolenko O. Peculiarities of participation of the State Tax Service of Ukraine as a creditor in bankruptcy cases

The article examines the participation of the State Tax Service of Ukraine as a creditor in bankruptcy cases.

It is emphasized that the participation of the State Tax Service of Ukraine in bankruptcy cases as a creditor is an important tool for protecting state interests, as it contributes to compliance with fiscal discipline and ensures replenishment of the state budget. However, the legal regulation of the status of the State Tax Service of Ukraine in bankruptcy processes requires improvement due to contradictions in the legislation, legal uncertainty regarding the powers of territorial bodies without the status of a legal entity and the absence of sep-

arate special norms that would take into account the specifics of the participation of tax authorities in such processes. Improving the specified aspects of the legislation will allow not only to increase the effectiveness of the participation of the State Tax Service of Ukraine in bankruptcy processes, but also to ensure a balance of interests of the state, creditors and debtors, contributing to the stability of the legal system and the economy of Ukraine.

It is noted that the tax authority, like other bankruptcy creditors, must submit creditor claims to the commercial court together with documents confirming the debtor's monetary obligations. The court, in turn, assesses the legitimacy of these claims and includes them in the register of creditors.

It is proposed to provide for the possibility of exempting tax authorities from paying a court fee in cases of filing an application with creditor claims against the debtor by amending Article 4 of the Law of Ukraine "On Court Fees", which will contribute to a more effective implementation of state interests.

From the analysis of judicial practice, it was concluded that the territorial bodies of the State Tax Service of Ukraine, despite the lack of legal entity status, are recognized by the courts as entities that can act as creditors in bankruptcy cases. This ensures their right to participate in the legal process, submit claims and represent the state.

It has been proven that when determining the status of creditor claims in a bankruptcy case, the moment of the claim's occurrence, and not the term of its execution, should be taken into account first of all, therefore, the claims of creditors that arose before the initiation of bankruptcy proceedings are competitive regardless of the term of execution of the debtor's monetary obligations.

Key words: bankruptcy, creditor, State Tax Service of Ukraine, tax authorities, debtor.

Література:

1. Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18 жовтня 2018 р. № 2597-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 19. Ст. 74.

2. Податковий кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112.

3. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385.

4. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 03.12.2024).

5. Ухвала господарського суду Луганської області від 15 квітня 2021 року у справі № 22/716. Youcontrol. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/96341626/> (дата звернення: 03.12.2024).

6. Деякі питання територіальних органів Державної податкової служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. №893. Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/893-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.12.2024).

7. Про утворення територіальних органів Державної податкової служби: Наказ Державної податкової служби України від 30.09.2020 № 529. Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0529912-20#Text> (дата звернення: 03.12.2024).

8. Про затвердження положень про територіальні органи ДПС : Наказ Державної податкової служби України від 12.11.2020 №643. Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/643-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.12.2024).

9. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 31 серпня

2022 року № 921/574/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reustr.court.gov.ua/Review/106130330> (дата звернення: 03.12.2024).

10. Ініціювання процедури банкрутства: загальна правова практика. Освіта.ua. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/law/10009> (дата звернення: 03.12.2024).

11. Тимченко О. М. Податковий борг в Україні: регіональний зріз. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : науковий збірник ; за ред. І. Г. Ткачук. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2009. Вип. V. Т. 2. С. 352–360.

12. Смірнова О. М. Небезпеки податкового боргу. Податкова правда. Київ. № 10, травень 2013. С. 22–26.

13. Податковий орган, так як й інші конкурсні кредитори у справах про банкрутство, повинен подати до господарського суду вимоги до боржника щодо його зобов'язань по сплаті податків і зборів. AdvikatPost. 30.06.2021. URL: <https://advokatpost.com/podatkovuj-orhan-tak-iaak-j-inshi-konkursni-kredytory-u-spravakh-pro-bankrutstvo-rovunep-podatyu-do-hospodarsko-ho-sudu-vutohu-do-borzhnuka-shchodo-joho-zoboviazan-po-splati-podatku-i-zboriv/> (дата звернення: 03.12.2024).

14. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 15 грудня 2020 року у справі № 904/1693/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: reustr.court.gov.ua/Review/95439649 (дата звернення: 03.12.2024).

15. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 04.10.2023 року у справі № 910/8316/20. Verdictum. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/113958171> (дата звернення: 03.12.2024).

16. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 1 вересня 2021 р. у справі № 910/7357/20. Ligazakon. <https://ips.ligazakon.net/document/C020579> (дата звернення: 03.12.2024).

17. Ніколенко Л. М. Інститут перегляду судових рішень в апеляційному провадженні в умовах реформування господарського судочинства. Юридичний вісник. 2017. № 1. С. 72–76.

18. Бондарчук О. Банкрутство як п'єса: ролі кожного учасника чітко розписані. 27.10.2021. № 20 (750). Юридична газета. Online. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankrutstvo-i-restrukturizaciya/bankrutstvo-yak-pesari-kozhnogo-uchasnika-chitko-rozpisani.html> (дата звернення: 03.12.2024).

19. Експерти обговорили застосування принципу концентрації всіх спорів щодо боржника в справі про банкрутство. Право. 2023. URL: <https://pravo.ua/eksperty-obhovoryly-zastosuvannia-pryntsypu-kontsentratsii-vsikh-sporiv-shchodo-borzhnuka-v-spravi-pro-bankrutstvo/> (дата звернення: 03.12.2024).